

शिवाप्रादुर्भावो यथा "ततोयं सप्रधा भूत्वा पतितं मान-
वाचलात् । हेमाद्रेः कन्द्रे सानौ सरस्याश्च पृथक्
पृथक् । ततोयं पतितं शिमे देवभोग्ये सरोवरे । तेन
शिवा नदी जाता विष्णु ना प्रेरिता क्षितिम्" काण्डिपु०
२१५० । [नामता ।

सिम पु० सि-मन् किञ्च । सर्वकिञ् इत्यर्थे । तदर्थेऽस्य सर्व-
सिम्वा(स्वि) स्त्री शान्त्यति इतिरनया शम-अच् इन् वा
पृथगे । (कुटि) शिम्वायाम् द्विरूपको० इत्यन्तः । २१५०-
नामगम्यद्वये राजनि० वा डीप् । डीमन्तः । ११-
प्राच्यां भावप्र० । [धान्ये कलावादौ भावप्र० ।

सि(शि)स्विजा स्त्री सि(शि)स्वजायते जन-ड । शमी-
सिर पु० सि-रक् । १ पिप्पलीमूले हेमच० । २ नाद्याम्
२१५० वाहिण्याश्च स्त्री हेमच० । [सल्लकीदृष्टे भरतः ।
सिल्लकी स्त्री सि-क्लि लक-अच् गौरा० डीप् कर्म० ।
सिवर पु० सि-करप् । गजे लटा० स्त्रियां डीप् ।

सिहण्ड पु० सो-कि सिः केदत्तं कण्ठहते कण्ठबाह्यत्वात्
कडि-अच् । कुहीदृष्टे शब्दर० । [प्राये क तत्त्वैव ।
सिह्व पु० सिह-लक् पृथगे । इकधूपाख्ये गम्यद्वये अमरः
सिह्वकी स्त्री सिह-लक् पृथगे गौरा० डीप् । सल्लकी-
दृष्टे शब्दर० । [शब्दर० ।

सिह्वभूमि स्त्री सिह्वस्य गम्यद्वयस्य भूमिः । सल्लकीदृष्टे
सीक संचने भा० आ० सक० सेट् । सीकते असेकित ।
कडिच् षडि न सुसः । पशुं दासेन न गोपदेशः ।
सीक स्वर्गे वा चु० उभ० पक्षे भा० प० सक० सेट् । सीक-
यति ते सीकति असीकित् त असीकीत् । पशुं दाषाच्च
गोपदेशः । [भिरतः ।

सीकर पु० सीक्यते सिच्यतेऽनेन सीक-अरन् । अलकथे
सीता स्त्री सि-त प्रथो० दीर्घः । १ काङ्गलपद्धतो अमरः
२ जनकराजदुहितरि १ भद्राश्ववर्षस्थितगङ्गायाञ्च ।

"अथ मे कर्मतः चेत्तं" काङ्गलादुचिता ततः । चेत्तं
शोधयता सखा नाम्ना सीतेति विवृता । मृतकाद-
व्यिता सा तु व्यवर्तत मनात्मजा" राजा० वाङ् । "अथ
कोकोदरी शृङ्गीर्जनकस्य पुरे अतः । शुभचोत्तरे ह-
कोत्तृवाते तारे चोत्तरफाल्गुने । अयोनिजा पद्मकरा
बाबाकंसयतसन्निभा । सीतासुखे वसत्यज्ञा वासभावेन
सुन्दरी । सीतासुखोद्भावात् सीता इत्यज्ञा नाम चा-
सरोव" पद्मपु० । भद्राश्ववर्षनदीभेदश्च अगंगक्यावा धारा-
भेदः जम्बुदीपमध्ये १०४६ पु० इत्यत्र । ४४५५३३

५८५५३३ इत्यस्याधिदेवतायां नामार्चनश्रुतौ । ७४६-
राधां राजनि० ।

सीतापति पु० इत० । श्रीरामे शब्दर० ।

सीतायाःपति पु० इत० अनुकसमा० । श्रीरामे शब्दर० ।
"सीतायाः पतये नमः" इति पुराणम् अथमस्त्ये पत्न्ये
इत्येव स्मृतम् ।

सीत्कार पु० सीदित्व्यक्तस्य कारः सीत्+क-भञ् । अनु-
रागजे शब्दे । [शब्दे हेमच० ।

सीत्कृत न० सीत्+क-भावे क्त । १ सीत्कारे २ अनुरागज-
सीत्य न० सीतया चाङ्गलपद्धत्या निर्दिष्टं यत् । १ धान्ये
हेमच० । सीतामर्हति यत् । २ हृत्कर्षणयोग्ये चोत्तादौ ति०

सीधु पु० सिध-उ प्रथो० । १ मद्ये २ मद्यभेदे च "इतोः पक्षौ
रसेः स्निग्धः" सीधुः पकरसच सः । आभेसौरेव यः सीधुः
(वेरका) स च सीतरसः स्मृतः । सीधुः पकरसः श्रेष्ठः
क्षीराग्निवत्स्वर्णवत् । वातपित्तकरो हृद्यः क्षेहघ्नो
रोचनो हरेव । विदम्बनेदशोकार्थः शोफोदरकफा-
मेयान् । तस्मादत्युष्णः सीतरसः संश्लेषनः स्मृतः"
राजनि० । [शब्दर० ।

सीधुगम्य पु० सीधोरिव गम्योऽस्य वा न रस्यमा० । ननुजे
सीधुपुष्प पु० सीधुगम्ययुक्तं पुष्पमस्य । १ कदम्बे २ वज्रके च
३ धातक्यौ स्त्री राजनि० डीप् ।

सीधुरस पु० सीधोरिव रस आकादोऽस्य । आम्बुद्वे राजनि०
सीमन्त पु० सीमन्तोऽन्तः शकः । १ केशान्तगतवर्त्ताकारे पटार्थे
(सिंति) हेमच० २ केशरचनाभेदे । "प्रठेऽटमे वा सीमन्त"
इत्युक्ते गभीरधिके षष्ठे अटमे वा मासि कर्त्तव्ये १ गर्भ-
संस्कारभेदे च सीमन्तोन्नयनशब्दे दृश्यम् ।

सीमन्तक न० सीमन्ते कायति कै-क । १ सिन्दूरे राजनि०
सीमन्तिनी स्त्री सीमन्त+अस्त्यर्थे इति । नाय्याम् अमरः ।
सीमन्तोन्नयन न० सीमन्तस्य केशरचनाभेदश्च उन्नयनम् उ-
न्नोन्नयनम् । अनामख्याते गर्भसंस्कारभेदे ।

तत्कादादि संस्कारतः दर्शितं यथा

"वदि पुंसवनं न कृतं तदा तज्जिह्वे दिने प्रायश्चित्ता-
त्मकमहाव्यहृतिर्होमं कृत्वा पुंसवनं कृत्वा सीमन्तो-
न्नयनं कार्थ्यम् । तथा च नारदः "शेषान्तु न कृताः
पूर्वं संस्कारविषयः क्रमात् । कर्त्तव्या आहमिषोर्षी
पैतृकादेव तद्वन्नात् । अविद्यामाने पित्रार्थं आंशदुहृत्य
वा पुनः । अथ यत्राख्याः संस्काराश्चाहभिः पूर्वसंस्कृतैः"
क्रमात् आतृषां संस्काराणाञ्च पौरोषीयक्रमात् आह-